

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Diluuntur rationes primæ & secundæ sententiæ. c. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

postales, ut nulla ratione hunc modum loquendi admittendum esse diceret: interpretatur autem nomen Græcum *Hypostasis*, sicut Augustinus non *substantiam*, sed *substantiam*, quare non mirum, si diceret naturam diuinam ex se subsistere, & non aliunde concedens absolute & ad se subsistere, sicut Augustinus, quamvis & hic modus loquendi non satis indicet, ipsum loqui de aliquo subsistere absolute, ut infra respondentes Nysseno dicemus, nisi aliunde de mente Hieronymi nobis constaret. Quare non possum non mirari viros alios doctos, & eruditos, his testimonijs Hieronymi, & Augustini adductos, ut crederent, concedendam esse in Deo substantiam vnam absolutam, cum modus loquendi horum Patrum postpositam litem de nomine substantiæ, & Hypostasis, probandus vlla ratione non sit. Decepti sane mihi videntur prædicti Theologi, quod verba solum horum Patrum non tamen ipsorum mentem perspectam habuerint, aut si prædicti Scholastici Augustinum & Hieronymum sequi volunt, dicant cum eis, esse in Deo vnam substantiam absolutam, & negent cum eisdem tres relatiuas, quod nulla ratione iam ipsis licebit. Afferere autem in Deo vnam absolutam substantiam, & tres relatiuas idem est, quod ex duabus sententijs omnino contrarijs vnam constare, quæ secum constare nequeat, ut supra notauimus.

Alia vero Patrum testimonia capite secundo allegata, alia via etiam facile dissolui possunt. Ad illud Agathonis respondemus, literam esse mendosam, cum legitur. *Trium substantiarum, seu personarum vnam substantiam, sed legendum est. Vnam substantiam*, sicut in pluribus Latinis exemplaribus reperitur, nec credibile est in tam paucis verbis eadem voce vsum fuisse Agathonem in sensu tam diuerso.

Ad Hilarium dico, verba illius male etiam citari: nec enim in prioribus verbis allegatis dicit Hilarium. *Ut substantia natura habeant perfectam unitatem*, sed *ut substantia natura habeant perfectam unitatem*, sensus autem est in corporalibus rebus non esse ita vnam in alia, ut habeant eandem naturam substantiam, non dicere eandem communem substantiam, sed eandem naturam, cui conuenit facere substantiam natura. Deinde in posterioribus, non ait. *Ita vero inesse, ut & ipsa* (scilicet natura diuina) *subsistat*, sed *ita ut & ipse* (scilicet Deus) *subsistat*; sensus autem est, ita in diuinis vnus subsistens est in alio subsistente, ut & ipse subsistat. Sed age, demus verba illa referri ad naturam, ut dicatur. *Et ipsa* (scilicet natura diuina) *subsistat*, nihil tamen inde colligi poterit, nec enim negamus nos, aut negare aliquis potest, naturam diuinam subsistere, absque sed dicimus cum Damasceno 3. de fide cap. 3. essentiam diuinam subsistere quidem, in tribus tamen personis.

Ad testimonium Dionysij respondeo Dionysium non dixisse bonitatis substantiam Græcè *ὁσιότης* *Hypostasis*, sed essentiam Græcè *οὐσία*, & ita transfert Perionius essentiam. Quod si surparet pro essentia nobis autem iam non licet: vt præcedenti disputatione notaui, vnam communem & absolutam in Deo concedere Hypostasin. Frustra vero aduersarij autoritate Græco-
Vaquez in I. partem Tom. II.

rum Patrum in hac re vtuntur, cum illi non alio nomine Græco quam *Hypostasis*, pro Latino *Substantia*, vtantur: nullusque iam audeat, aliquam in Deo Hypostasin absolutam concedere.

Demum ad Nyssenum dicimus, negari non posse supremam essentiam vere subsistere à se, & non ab alio, sicut creaturæ, quæ ab alio pendent, vt à causa: ob id tamen non conceditur communis aliqua substantia. Nam, vt supra dicebamus, natura diuina vere in personis à se, & non ab alio, vt à causa habet, quod subsistat. Denique cum Nyssenus, ut vidimus, præcedenti disputatione c. 4. aperte sentiat Hypostasin idem esse cum persona in rationali natura, & alio nomine Græco vt non posset, ad significandum substantiam communem, quam nomine *ὁσιότης* *Hypostasis*: nec ex illo, nec ex alio Græco auctore probari potest communis substantia, cum nullus communem Hypostasin concedat, nisi usurpata Hypostasi pro essentia, vt antiquiores aliqui accipiebant. Eodem modo explicari debent Patres, qui dixerint naturam diuinam subsistere: vnde ex his verbis nihil probari potest.

CAP. VI.

Diluuntur rationes prima, & secunda sententiæ.

Superest, ut diluamus rationes, quas propria & secunda sententia cap. 1. & 2. attulimus. Ad rationem Durandi, quam habes in 1. capite respondetur, esse quidem perfectionem simpliciter simplicem subsistere, siue sumatur pro existente substantiali, & hæc conuenit essentia absolute & communis est tribus personis, & melior est ipsa, quam non ipsa, siue pro actu existendi incommunicabiliter qui est proprius personæ, seu Hypostasis. Primum quidem, si sumatur in genere, quia melius est subsistere incommunicabiliter, quam non subsistere: hæc tamen perfectio non conuenit ratione naturæ, sed ratione personæ, & est communis, non secundum rem, quia non est vna substantia re ipsa communis, sed vniuersalitate prædicationis. Deinde etiam est perfectio simpliciter simplex subsistere particulariter, hoc est paternitate, & filiatione subsistere, quod est relatiuum, & ad aliud, hoc autem etiam non conuenit ratione essentia, sed ratione personæ. Quod si dicas naturæ diuinæ ratione sui, hoc est consideratæ, ut essentia est, conuenire omnem perfectionem, quia infinita est, respondeo. infinitatem essentia in eo esse, ut non sit ab aliqua causa, vt supra disp. 2. c. 1. & 5. explicatum est, non in eo, ut infinita perfectiones distinctæ, aut omnis perfectio, tam personalis, quam essentialis formaliter ei conueniat, ratione ipsius, nam ratione ipsius solum conuenit ei perfectio *ὁσιότης* hoc est, essentialis non autem hypostatica, quæ est substantia, hæc enim est perfectio personæ; quam secum habet coniunctam. Et cum dicitur nullam perfectionem simpliciter simplicem esse relationem propriam vni personæ, & non alteri, respondeo, id esse falsum, Nam & relationes esse perfectiones simpliciter simplices, ostendimus disput. 122. c. 4. hoc est vt explicat Ansel. quæ meliores sunt ipsæ, quam non ipse; sed diximus, eas non esse comparandas cum persona, quasi personæ melius sit esse patrē, quam non esse patrem, sed cum natura diuina, quam relationes modificantur, & contrahunt, vt
I 3
sit

Nyss. sensus
exponitur.
23.

Dissoluitur
ratio Durand.

Obiectio.

Solutio.
24.

25.

sic persona. Huic enim melius est esse patrem, quam non esse Patrem, non dico quam esse Filium, sed quam non esse Patrem, quod nulli dubium est. Quomodo autem ex hoc non sequatur, unam perfectionem realem simpliciter simplicem esse in una persona, quæ non sit in alia, colligitur ex dictis in ea disput. cap. 6. & 7.

*Diluitur 2.
ratio cap. 2.*

Ad secundam rationem, quæ priori loco pro secunda sententia c. 1. allata est responderetur, optimè posse assignari concretum naturæ intellectum ante personas, & illis commune, quod est, *Hic deus*, sine ulla communi subsistentia, quo modo autem id possit intelligi, explicabitur infra disput. 156, cap. 2. Quare necessaria non est communis aliqua subsistentia, ut concretum deitatis constituitur, quin potius, ut cap. 3. notauimus, quibus actus substantialis, quem aduersarij subsistentiam velint appellare, includitur in conceptu ipsius deitatis quantumuis abstractæ; ac proinde ratione illius non constitueretur Deus in concreto, ut ipsi contendunt.

*Ad 3. rationem
respondetur.*

Ad tertiam eiusdem sententiæ, quæ est in eodem cap. dicimus, inter naturam creatam, & increatam hoc solum versari discriminis, quod natura creata, ut subsistat per se, indiget modo quodam, quem appellamus, *per se*, distinctio realiter ab existentia sua, ac increata natura postulat suam existentiam modum personalem, scilicet relationem, distinctum solum per nostrum intellectum ab ipsa, & ab eius existentia reali; nihilominus nostro modo intelligendi sine illo modo personali nondum intelligitur per se subsistere, nisi concipiamus ipsam increatam naturam ad modum absoluti, & vnus tantum suppositi, sicut antiqui intelligebant, antequam mysterium Trinitatis reuelaretur. Hunc ergo quoniam scimus deitatem in tribus suppositis subsistere, & tribus relationibus vltimo terminari, nunquam ipsam per se vero, & Theologico conceptu cogitare debemus, quatenus à tribus personis abstracta apprehenditur.

26.

*Obiect. sum-
pta ex per-
fectione in-
finita essen-
tia diuina.*

At obijciat aliquis in hunc modum. Essentia diuina prout intelligitur ante personas, est in se perfecti omni perfectione, quia infinita est, ergo eadem ratione concipi debet subsistens, subsistentia enim perfectio quædam est. Et hanc putant aduersarij esse differentiam inter naturam creatam, & increatam, quod natura creata non necessario postulat in suo conceptu omnem perfectionem, sicut natura increata, atque adeo non exigit subsistere, nisi ratione suppositi, quod ab ea distinguitur. Verum hæc obiectio facile dissoluitur, quoniam licet essentia diuina differat à creatâ, quia diuina non subsistit aliquo sibi addito, quod distinguatur ab ea realiter, sed sola relatione, quæ idem cum ea est ex natura rei, & creata natura semper subsistat adiuncta sibi personalitate realiter distincta, nihilominus essentia diuina, quatenus communis concipitur, & distincta à personalitatibus, non habet in hoc suo conceptu perfectionem illam, qua vltimo completur, ut subsistat, sicut non complectitur illam perfectionem, & complementum personale, quod eam modificatur, & contrahit, ut sit persona, sicut humanitas etiam re ipsa eam perfectionem suppositi non habet. Solum differunt, quod complementum illud naturæ diuinæ sola ratione ab ea distinguitur, complementum vero naturæ

Soluitur.

27.

creatæ distinguitur secundum rem. Neque vero de ratione essentia, quatenus communis personis intelligitur, est continere & includere, & formaliter omnem perfectionem, etiam subsistentiam, sicut non est includere omnem perfectionem, & complementum personale, quod nullus negat; sed eas tantum perfectiones, quæ ipsa communes sunt, & ipsam essentiam proprie consequuntur, quod sanè nihil derogat infinitati diuinæ essentia, quæ constituitur peculiare illius attributum. Hæc enim non consistit in eo, ut essentia Dei infinitas in se contineat perfectiones, sed in eo, ut à nullo sit, ut à causa: & à se ipsa habeat quicquid est, ut copiosius probauimus disput. 156, cap. 1. & 5. Nihil ergo sequitur incommodi, si aliqua perfectio, nimirum personalis, quam Scholastici vocant subsistentiam, adueniat diuinæ naturæ à persona, quæ ratione distinguitur ab essentia, & eam in se formaliter non includat, quatenus essentia est, & communis tribus personis: nam de perfectionibus personalibus hoc nullus negare potest. Quod vero recentiores aliqui in eod. constitunt perfectionem naturæ diuinæ, (ratione cuius dicunt eam subsistere ante personas) ut non possit ab alieno supposito terminari, futile & inane est, ut supra cap. 1. monstraui.

DISPUTATIO CXXVI.

An in Deo sint tres existentia.

Tres esse in Deo existentias, & aternitates relatiua, reuocantur aliqui affirmant. c. 1.

In Deo esse vnā existentiam, & vnā tantum aternitatem, auctoritate probatur. c. 2.

Eadem sententia confirmatur ratione. c. 3.

CAPVT I.

Tres esse in Deo existentias, & aternitates relatiua, reuocantur aliqui affirmant.

Cum in Deo non modo concedamus tres personas, aut subsistentias, verum etiam tres res, ut disput. 122, cap. 3. notauimus, nonnulli recentiores eodem modo affirmare audent, in Deo esse tres existentias, aut tria esse, accipiunt enim Scholastici existentiam pro ipso actu existentia, quem etiam appellant esse, seu existere. In hanc sententiam consensisse videtur Scotus in primam distinct. 11. quæst. 2. §. *Ad rationes*, qui primæ rationi respondens asserit, relatione etiam disparata, & non opposita distingui vnā personam ab alia non solum secundum quidditatem relationis, sed etiam secundum esse, intelligit plane esse existentia; nam esse existentia, idem omnino est cum quidditate. Idem docuit quodlib. 4. artic. 3. §. *ad argumentum principale*. In eandem sententiam reuertitur Ricardus de sancto Victore, lib. 4. de Trinitate, cap. 16. ubi docet, in diuinis esse vnā existentiam communem, & tres existentias incommunicabiles. Alij citant pro eadem sententia Celestinum locis à nobis allegatis præcedenti distinctione: Si tamen solum conceditis subsistentias relatiua, quod longè diuersum est. Citant etiam Ricardum in 3. distinct. 1. art. 1. quæst. 2. ad 1. quod dicat, aliud esse existere essentia, aliud personam. Verum ille solum asserit existere personam Patris esse tribus in personis; sed existere personam Filij, vel Spiritus sancti non esse existere personam Patris.